

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологія квір- та девіантної поведінки

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 5
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачка: Червінська Т.Г.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробниця: Червінська Т.Г. к.соц.н., доцентка, доцентка кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри теорії та історії соціології
Судаков В.І.

Протокол № 1 від « 30 » 08 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від « 30 » 08 2019 року № 1
Голова науково-методичної комісії Петренко-Лисак А.О.

Мета дисципліни – сформувати і поглибити знання про основні соціологічні підходи до пояснення девіантної поведінки, обґрунтувати розширення меж застосування поняття "норми" в аналізі гендерних ідентичностей та сексуальних орієнтацій, що здійснюється в квір-теорії

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати ключові напрямки сучасної соціологічної теорії.
2. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
3. Володіти понятійним апаратом соціологічної та гендерної теорії
4. Знати основні підходи, напрямки та методологію гендерної теорії

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна відноситься до блоку вибіркових дисциплін «Соціологія особистості та гендеру»; вона спрямована на ознайомлення студентства з основними соціологічними підходами аналізу девіантної поведінки, а також специфіки квір-теорії в інтерпретації поняття "норми" та "відхилення".

4. Завдання (навчальні цілі):

- опанування понятійно-категоріальним апаратом та орієнтація у предметному полі дисципліни
- знайомство з концептуальним баченням гендерних та сексуальних ідентичностей в сучасній соціологічній та квір-теорії
- розвиток навичок гендерного аналізу суспільства

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність працювати з текстами, формувати та аргументувати свою точку зору, дискутувати, працювати в групах, деконструювати маніпуляції з даними та судженнями (фк38)
- здатність віднаходити та критично аналізувати джерела інформації з ще мало досліджуваних тем ситуації людини в сучасному суспільстві (фк39)

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати базові положення основних соціологічних підходів до аналізу девіантної поведінки	лекції, практичні заняття, самостійна робота	Тест, практичні заняття	25
1.2	Знати передумови виникнення та основні теоретичні засади концепцій квір-ідентичності, в яких проблематизується поняття "нормативної моделі" та обґрунтовується незафіксованість та множинність гендерної й сексуальної ідентичностей	лекції, практичні заняття, самостійна робота	Тест, практичні заняття	25
1.3	Знати перспективи дослідження гендерних ідентичностей в соціології	лекції, практичні заняття, самостійна робота	Тест, практичні заняття, контрольна робота	25
2.1	Застосовувати понятійно-категоріальний апарат соціологічної та феміністської теорії для аналізу соціальної реальності	лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні заняття, тест, розгорнуте есе	25

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	2.1
Програмні результати навчання				
Демонструвати знання основних досягнень гендерних та психологічних досліджень, досліджень життєвого успіху, приватної сфери, маргінальності та девіації, соціального капіталу (прн44)	+	+	+	+
Демонструвати навички роботи з демографічними, психологічними, статистичними, порівняльними даними, особистісними документами, тестами (прн46)	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1 – 50/30 балів
2. виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1 – 20/12 балів
3. контрольна робота: РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1 – 20/12 балів
4. Розгорнуте есе: РН 1.1, РН1.2., РН1.3., РН 2.1 – 10/6 балів

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

1. Робота на практичних заняттях впродовж семестру з тем 1-10
2. Тестові завдання з тем 1-5 – після теми 5
3. КР з тем 5-10 – після теми 10
4. Розгорнуте есе з теми 10

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1. Теоретико-методологічні засади соціології девіантної поведінки				
1.	Предмет, понятійно-категоріальний апарат та методи соціології девіантної поведінки	2	2	6
2.	Теорії девіантної поведінки та соціального контролю	4	4	6
3.	Маргінальність та девіація	2	2	6
4.	Гендерована девіація	4	4	6
5.	Нові форми девіантної поведінки в сучасному суспільстві	2	4	6
2. Квіруючі нормативності: вступ до квір-теорії				
6.	Квір-теорія: історія, ідеологія, теорія	2	4	6
7.	Сексуальність в контексті владних практик сучасного суспільства	4	4	6
8.	Критика (гетеро)нормативності в квір	2	4	6
9.	Квір як стиль життя	2	4	6
10.	Квір і суспільство. Сучасне становище квір в Україні	2	2	6
Всього :		26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 26 год.

Практичні заняття – 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Гилинський, Я. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других "отклонений". – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 324 с.
2. Джагоз А. Введение в квір-теорию. – М.: Канон-плюс, 2008. 208 с.
3. Квір-сексуальность: политика и практики. [Сост. и общ.ред. И.Соломатина, Т.Щурко] – Минск: Галіяфя, 2014.
4. Критика и норма. Выпуск №1. Квір-исследования. Минск-Бишкек, 2014
5. Соціологія девіантної поведінки. Навчальний посібник/ уклад.І. С. Веред та Ю. В. Кушнір. – Донецьк: КПЦ, 2013. – 192 с.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017, № 2 (33).
2. Актуальные проблемы социологии девиантного поведения и социального контроля // под ред. Я.И.Гилинского. – М., ИС РАН, 1992. – 182с.
3. Батлер Дж. Гендерний клопіт: фемінізм та підрип тожсамості. – Київ: Естис, 2003. – 224 с.
4. Батлер Дж. Психика власті: теорії суб'єкції. – Харків: ХЦГІ; СПб.: Алетейя, 2002 - 168 с.
5. Беккер Г. Девиантность как следствие "наклеивания ярлыков"// Контексты современности - II: Хрестоматия. 2-е изд., перераб. и доп. - Казань: Изд-во Казан, ун-та, 2001. – С.8-33.
6. Введение в гендерные исследования. Ч. II: Хрестоматия / Под ред. С.В.Жеребкина. – Харків: ХЦГІ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001.

7. Гендер, сексуальність і влада: квіруючі нормативності. Матеріали Міжнародної конференції (Харків, 2-4 травня 2014 р.) – Київ: Центр культурно-антропологічних студій, Представництво Фонду ім. Гайнріха Бюлля в Україні, 2014. – 40 с.
8. Ківенко Н.В. Девиантна поведінка: сучасна парадигма: монографія/ Н.В.Ківенко, І.І.Лановенко, П.В.Мельник, П.В.Мельник. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2002. - 134 с.
9. Комлев Ю.Ю., Сафиуллин Н.Х. Социология девиантного поведения: Учебное пособие / Под общ. ред. Ю.Ю.Комлева. – 2-е изд., перераб. и доп. – Казань: КИОИ МВД России, 2006.
10. Кон И.С. Лунный свет на заре. М., "Олимп", 1998
11. Кософски С.И. Эпистемология чулана. СПб.: Питер, 2000.
12. Тетерюк М. Між дискурсом і матерією: переосмислення тіла у квір-дослідженнях. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/tema-sczonu/mizh-diskursom-i-materieyu-pereosmislennya-tila-u-kyir-doslidzhennyah-134304.html>
13. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в'язниці – К.: Комубук, 2020.
14. Червінська Т.Г. Категорія "квір": пізнавальний потенціал та практичні можливості. // Тези доповідей та виступів учасників III Конгресу Соціологічної асоціації України "Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання". – Харків, 2017. – С.315-316.
15. Червінська Т.Г. Квір-теорія в предметному полі гендерних досліджень: специфіка та концептуальні засади // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2015, № 4 (29). – С. 59-65.
16. Червінська Т.Г. Поняття (гетеро)нормативності у квір-теорії // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017, № 2 (33). – С.97-105.
17. Червінська Т.Г. Специфіка та межі застосування поняття "норма" в соціологічній та квір-теорії // Проблеми розвитку соціологічної теорії. Порівняльні дослідження: виклики соціологічній теорії та практиці / Матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії. Порівняльні дослідження: виклики соціологічній теорії та практиці – К.: Логос, 2016. – 156 с. – С.142-143
18. Rich A. Compulsory Heterosexuality // Signs. – 1980. – Vol. 5. – No. 4 (Women: Sex and Sexuality). – P. 631-660.